

Kreatywnego dnia!

Stare Bielany, Warszawa

NA SPACER ZABIERZ ZE SOBĄ

- wydrukowany notatnik - będzie czytelny także w formacie A5 albo plik .pdf i kartki do notowania
- długopis
- opcjonalnie: flamastry, kolorowe długopisy lub kredki
- przyda się też naładowany telefon z dostępem do internetu i opcjonalnie skanerem kodów QR

PUNKT STARTOWY

Odszukaj budynek na ulicy Płatniczej 71
i na jego południowej ścianie sprawdź,
jak wcześniej nazywała się ta ulica

W jakich latach funkcjonowała dawna nazwa?

I skąd się wzięła?

Stare Bielany - notatnik kreatywny

© Fundacja Loesje Polska 2022 | loesje@loesje.pl

Wykorzystanie na zasadzie licencji Creative Commons CC BY-NC-ND
(uznanie autorstwa - użycie niekomercyjne - bez utworów zależnych)

Notatnik powstał w ramach projektu „Kultura pracuje na zmiany”
dofinansowanego ze środków m.st. Warszawy

1: POCZTA

Odszukaj budynek przy ul. Schroegera 72.

Dawniej na parterze mieściła się w nim poczta,
a dziś funkcjonuje tu lokal nawiązujący do niej nazwą, czyli

Zanotuj:

A) 4 rzeczy, które masz w zasięgu wzroku:

B) 4 rzeczy, które chcesz zrobić w tym tygodniu:

C) Przyjrzyj się okolicy, w której jesteś: układowi przestrzeni,
architekturze i jej detalom, zieleni, interakcjom ludzi

i napisz pocztówkę ze Starych Bielany!

**Wkomponuj w nią minimum 5 różnych słów/fraz
ze swoich odpowiedzi w punktach A) i B)**

Rewers pocztówki znajdziesz na następnej stronie

bit.ly/BielanyPrzewodnik

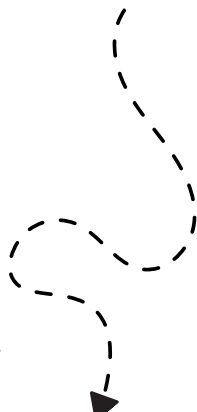
„Bielany. Przewodnik Historyczny” Jarosława Zielińskiego.

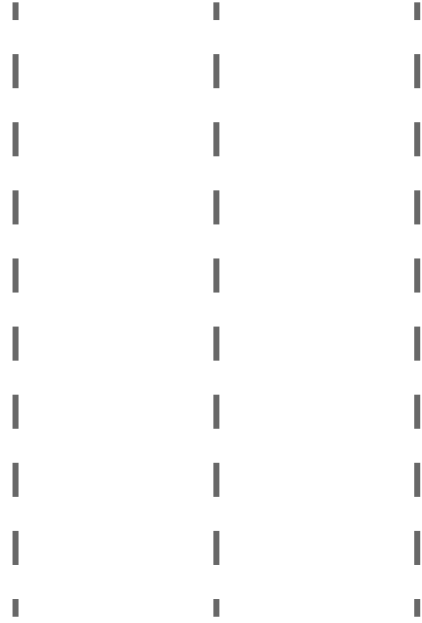
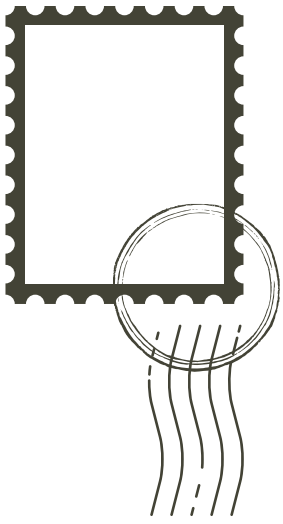
O historii Bielany poczytasz na stronach 33-89 w książce

Biel szat i klasztoru została zachowana w herbie dzielnicy.

Nazwa pochodzi od koloru szat kamiedułów, którzy osiedlili się w klasztorze
ufundowanym przez Władysława IV w 1639 r. na terenach Lasku Bielańskiego.

Bielany.

2: BIELAŃSKIE BINGO

Na Bielanach żyją rzadkie motyle – paź żeglarz, paź królowej i zawisak tawulec, zaś bielańskie dęby zamieszkuje chrząszcz kozioróg dębosz. Spotkasz je głównie w Lesie Bielańskim, który stanowi relikwium Puszczy Mazowieckiej,

a dziś zagraj w inspirowane florą i fauną bingo.

Zaznaczaj wszystkie napotkane rośliny i zwierzęta

Zacznij od spaceru ulicą Schroegera w kierunku Kleczewskiej.

wrona	bratki	lipa	pelargonia	monstera
grzyb	wiewiórka	pająk	pies	komar
kot	kaktus	mech	paproć	wróbel
sikorka	ptak	drzewo	gołąb	bukszpan
dąb	pszczola	mrówka	kasztan	biedronka

Jakie inne rośliny lub/i zwierzęta udało Ci się zaobserwować?

3: HELENA

Odszukaj budynek przy ul. Schroegera 83.

Na parterze mieści się lokal usługowy, którego charakter jest tematycznie powiązany z kolejnym zadaniem

W tekście poniżej brakuje pojedynczych słów:

– [...] niech pani szanowna temczasem leci do fryzjera, _____ każe sobie poprawić, bo główka faktycznie _____, no i podszykuje się troszkie pod względem tego stroju. My zaczekamy, jak wszystko będzie gotowe, _____ całym towarzystwem do Krakowa na koronację. Helena poleciała, a oni Goworka na bok _____ i mówią:

– Panie Gie, pojedziesz pan z Leszkiem do stolicy, ale szanuj się pan, do polityki się pan nie wtrącaj, bo może być _____ nieprzyjemność.

Przyszła nareszcie Helena od fryzjera, _____ się troszkie i na statek.

Uzupełnij _____ słowami z następnej strony

(możesz je odmieniać)

A dodatkowo:

- Czy po stylu wypowiedzi domyślasz się kto jest autorem tekstu?
- Może wiesz, gdzie w centrum Warszawy jest pasaż jego imienia?

3: HELENA

- BIERĄ - biorą
- JEDZIEM - jedziemy
- ROZKOCIUDŁANA - rozczochrana, w nieładzie
- GRUBSZA/Y - poważniejsza/y, większa/y
- ONDOLACJA - ondulacja
- OCHAJTNAĆ (SIĘ) - doprowadzić (się) do ładu

**Jeśli pracujecie w grupie,
uzupełniony tekst przeczytajcie z podziałem na role!**

www.gwara-warszawska.waw.pl/wiech/bez

Dlaczego Wiech?
Twórczość Wiecha dużo bardziej niż Bielanami związana jest z Wołą czy Pragą - gdzie Wiech mieszkał i często przebywał. Jednak w latach międzywojennych i tuż po wojnie Bielan y były przedmieściem, a w dzielnicach peryferyjnych gwara warszawska również była na porządku dziennym.
Julian Tuwim nazwał Wiecha „Homere m warszawskiej ulicy”, a w nieukończonym poemacie „Kwiaty polskie” powiązał Wiecha i Bielan y w jednym fragmencie

Pełny tekst ←

Tekst z wycięciami pochodzi z opowiadania „Leszek, popraw koronę” z książki „Helena w stroju niedbałym, czyli królewskie opowieści pana Płecyka” autorstwa Stefana „Wiecha” Wiecheckiego (10.08.1896-26.07.1979).

4: HECA NA BIELANACH

A) Z poniższych słów zakreśl dwa (dowolne):

☐ zagryzka	☐ chojrak	☐ dycha	☐ napatoczyć się
☐ (dać) cynk	☐ gliniarz	☐ facjata	☐ bajer

To słowa z gwary warszawskiej,
które funkcjonują także w potocznym języku polskim.

B) Na Bielanach widzisz niecodzienne zdarzenie:

„udział” biorą w nim oba słowa zakreślone powyżej.

Napisz nagłówek, który zawiera oba słowa (możesz je odmienić)
i anonsuje to zdarzenie w „Kuryerze Wieczornym”

C) **Opisz zdarzenie** z nagłówka w formie krótkiego anonsu
i wkomponuj w niego słowa:

- tertolić się (robić coś powoli)	- parzykłak (fryzjer)
- meduza (galareta z nóżek)	- jubel (głośna impreza)

5: IMIONA

Wróć do skrzyżowania z Kleczewską i przejdź nią do Kasprowicza. Poszukaj miejsca, w którym możesz usiąść i wykonać kolejne zadanie. Możesz skorzystać np. z podwórka między budynkami przy Kleczewskiej 109/111 i Kasprowicza 81/85.

Na ile znasz patronów i patronki bielańskich ulic?

Połącz imiona i nazwiska oraz związane z nimi informacje.

1) Jan	a) Fontana	Przedstawiciel Młodej Polski, zmarł w Zakopanem, gdzie mieści się muzeum jego imienia. Prekursor wiersza wolnego.
2) Helena	b) Schroeger	Studiował we Lwowie. Twórca Koziółka Matołka.
3) Zofia	c) Zug	Nazywany „sumieniem polskiej literatury”. Jego ananim to Iksmoreż. Prezydent Rzeczypospolitej Zakopiańskiej.
4) Szymon Bogumił	d) Żeromski	Pisarka i tłumaczka, emancypantka, znana jako Hajota. Pisała m.in. utwory inspirowane pobytem w Afryce.
5) Kornel	e) Staff	Kamienica jego imienia mieści się przy Zakroczymskiej 2.
6) Maria	f) Kasprowicz	Twórca pierwszego Słownika Języka Polskiego (1807-14).
7) Samuel Bogumił	g) Szolc-Rogozińska	Zaprojektował pływający Most Ponińskiego (1775) u wylotu Bednarskiej; za którego przejście obowiązywała opłata 2gr.
8) Władysław	h) Nałkowska	Twórca „Klehd sezamowych” i „Klehd polskich”.
9) Efraim	i) Pawlikowska-Jasnorzewska	Zaprojektował browar na Solcu (1768), Elizeum (1778), ewangelicki kościół Św. Trójcy (1781), Grubą Kaśkę (1783).
10) Stefan	j) Makuszyński	Prawnik, reporter, dyplomata, korespondent „Wiadomości Literackich” podczas wojny domowej w Hiszpanii.
11) Ksawery	k) Leśmian	Poetka, dramatopisarka, autorka słuchowisk. Związana z grupą „Skamander”, znana z miniatur poetyckich.
12) Jakub	l) Linde	Jego ojciec był organistą i pragnął, aby syn kontynuował zawód. Otrzymał literackiego Nobla w 1924 r.
13) Leopold	ł) Pruszyński	Z jej utworu pochodzi „Ludzie ludziom zgotowali ten los”.
14) Bolesław	m) Reymont	Poeta i tłumacz, przełożył „Cierpienia młodego Wertera”. Uczestniczył w dyskusjach lwowskiej grupy „Planetnicy”.

Po przyłączeniu do Warszawy w 1930 roku, część ulic zyskała nazwy patronimiczne od nazwisk literatów i architektów, nazwy odmiejscowe (Chęmiżyńska; dzisiejsza Płanicza) lub pamiątkowe (plac Konfederacji Barskiej; z czasem skrócony do „plac Konfederacji”).

Nazwy ulic na Starych Bielanach

6: LATARNIE

Przejdź ulicą Kasprowicza ku Płatniczej - skręć w nią i kieruj się do punktu początkowego dzisiejszego spaceru (Płatnicza 71).

A) Ile latarni gazowych znajduje się na tym odcinku Płatniczej?

B) Gdzie jeszcze w Warszawie działają latarnie gazowe?

C) To latarnie gazowe zainspirowały powiedzenie

„najciemniej pod latarnią”.

Dlaczego?

warszawa19115.pl/-/latarnie-gazowe

Pierwsze latarnie gazowe w Warszawie zostały uruchomione 27 grudnia 1856 r. Obecnie czynnych jest ich około 240. Niektóre latarnie w Warszawie stanowią elektryczne repliki latarni gazowych, np. zainstalowane w Ogrodzie Krasinских w 2014 roku po rewaloryzacji parku.

Latarnie gazowe w Warszawie

7: PIRAMIDA

Jesteś ponownie na ulicy Płatniczej, będącej częścią osiedla Zdobycz Robotnicza, zwanego czasem bielańską Starówką. Powstawało w latach 1926-32 i nawiązuje do idei miasta-ogrodu Ebenezera Howarda z 1898 roku, zakładającej budowanie osiedli oddalonych od centrum miast, o niskiej zabudowie i zieleni jako integralnej części przestrzeni.

Stwórz piramidę skojarzeń związaną ze Zdobyczą Robotniczą

Zacznij w dowolnym polu, a dopisując każde kolejne skojarzenie staraj się, aby było powiązane z poprzednim (ostatnim uzupełnionym).

Z budowy Zdobyczy zachował się dwuminutowy film:
bit.ly/Zdobycz

O historii osiedla i dramatycznym końcu jego budowy przeczytasz w „Przewodniku...” w rozdziałach VI i VII --> bit.ly/BielanyPrzewodnik

Tak początki osiedla opisuje w książce „13 pięter” Filip Springer

„Jest rok 1925, bracia Janusz i Zenon Dzierżawscy wpadają na pomysł założenia spółdzielni robotniczej. Obaj są architektami, obaj mają społecznikowskie zacięcie. [...] chcą budować mieszkania, które staną się własnością lokatorów. Po spłaceniu kredytu każdy będzie na swoim. Nazwa kooperatywy nasuwa się sama: ZDOBRYCZ ROBOTNICZA”.

8: NA ZDROWIE

Wybierz dowolny element przestrzeni, który masz w zasięgu wzroku (budynek, fragment architektury, roślinę) i **zanotuj** kilka jego określeń - przymiotników, porównań, nawet neologizmów

Stwórz bielański toast

- na początku zaproponuj wzniesienie toastu,
- określ jego temat - niech będzie związany z obserwowanym właśnie elementem przestrzeni,
- rozwiń temat, podając związane z nim szczegóły (np. wartości/walory, jakie chcesz podkreślić; zilustrowane anegdotkami),
- z pomocą przyjdą wypisane słowa i trzyczęściowa konstrukcja:
  - o po pierwsze...
  - o po drugie...
  - o po trzecie/na koniec...
- zakończ wzniesieniem toastu, podkreślając temat lub najważniejsze rzeczy z rozwinięcia

Również tu może się przydać gwara warszawska:
www.gwara-warszawska.waw.pl/slownik

Restauracja Bochenka

Pod koniec XIX i na początku XX w. Bielany były miejscem niedzielnym wycieczek. Licznie odwiedzano restaurację Bochenka (Bochenków) w Lesie Bielańskim przy ulicy Kamedułów (dzisiejsza Dewajtis). Drewniany lokal sponął pod koniec powstania warszawskiego. Jej historię znajdziesz w „Przewodniku” na str. 86-88 --> bit.ly/BielanyPrzewodnik

Także Wiech wspominał karczmę w felietonie „U Bochenka na Bielanach”:
„[...] w tem miejscu przy drodze, nie dochodząc kościoła, gdzie widziem obecnie pusty plac, stał Bochenek. Co to było, nie mamy potrzeby starem warszawiakom objaśniać, ale dla młodzieży i gości z prowincji musiem nadmienić, że restauracja trzeciego rzędu z wyszynkiem ankochołu do wypicia w miejscu i na wynos. [...] Beczkamy odchodziło tu pivo i gorące dania, przeważnie pieczeń wołowa z buraczkamy”.

9: NA STARYCH BIELANACH

Na następnej kartce znajdziesz szablon strony z komiksu

Narysuj na niej krótką historię inspirowaną Starymi Bielanami

Wybierz **bohaterkę/bohatera**

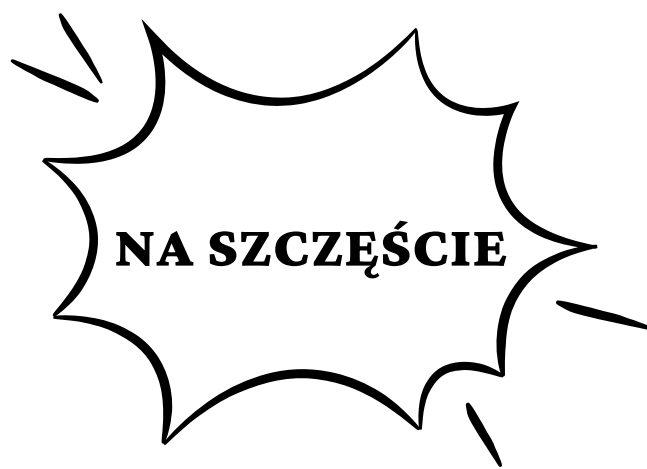
i określ **czas**, w którym rozgrywa się akcja.

Inspiracje możesz zaczerpnąć z poprzednich zadań.

Możesz narysować inny układ strony komiksowej,
jeśli wolisz np. mniejszą liczbę kadrów.

Wartką akcję zachowasz dzięki konstrukcji

Możesz ją stosować naprzemiennie w kadrach lub sekwencjach:
raz bohater/ka mierzy się z przeciwnością,
przewycięża ją, później mierzy się z kolejną itd.

Komiksy są oszczędne w słowach i wiele emocji również oddają
graficznie, np. ekscytację mogą wyrażać gwiazdki w oczach,
smutek czy przygnębienie - zmniejszenie postaci
i umieszczenie jej w dolnym rogu kadru.

TYTUŁ:

